



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

# **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

1 vtrum perfectio attendatur secundum charitatem.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

eum de charitate ageretur. ergo uidetur quod secundum hoc non sit accipienda differentia statuum.

¶ 2 Præ. Status, sicut dictum est, respicit conditionem seruitutis, uel libertatis, ad quam non uidetur pertinere prædicta differentia incipientium, proficientium, & perfectiorum. ergo inconuenienter status per ista diuiditur.

¶ 3 Præ. Incipientes, proficientes, & perfecti distinguuntur secundum magis & minus, quod uidetur magis pertinere ad rationem gradus: sed alia est diuisio graduum & statuum, ut supra dictum est. Non ergo conuenienter diuiditur status secundum incipientes, proficientes, & perfectos.

SED CONTRA est, quod Grego. dicit in mora. Tres sunt modi conuersorum, inchoatio, medietas, atque perfectio. Et super Ezech. dicit, quod alia sunt uirtutis exordia. aliud profectus, aliud perfectio.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, status libertatem respicit, uel seruitutem. Inuenitur autem in rebus spiritualibus duplex seruitus, & duplex libertas. Una quidem est seruitus peccati: altera uero est seruitus iustitiæ. Similiter etiam est duplex libertas. Una quidem a peccato: alia uero a iustitia, ut patet per Apost. qui dicit ad Rom. 6. Cui serui estis peccati, liberi fuistis iustitiæ: nunc uero liberati a peccato, serui estis facti Deo. Est autem seruitus peccati, uel iustitiæ, cum aliquis ex habitu peccati ad malum inclinatur, uel ex habitu iustitiæ inclinatur ad bonum. Similiter etiam libertas a peccato est, cum aliquis ab inclinatione peccati non sueratur. Libertas autem a iustitia est, cum aliquis propter amorem iustitiæ non retardatur a malo.

Verumtamen quia homo secundum naturalem rationem ad iustitiam inclinatur, peccati autem est contra naturalem rationem, consequens est quod libertas a peccato sit uera libertas, que coniungitur seruituti iustitiæ, quia per utrumque tendit homo in id quod est conueniens sibi. Et similiter uera seruitus est seruitus peccati, cui coniungitur libertas a iustitia, quia. f. per hoc homo impeditur ab eo quod est proprium sibi. Hoc autem quod homo efficiatur seruus iustitiæ, uel peccati, contingit per humanum studium, sicut Apost. dicit ibidem. Cui exhibetis uos seruos ad obediendum, serui eius estis cui obediistis siue peccati ad mortem, siue obediistis ad iustitiam. In omni autem humano studio est accipere principium, medium, & terminum. Et ideo consequens est quod status spiritualis seruitutis, & libertatis secundum tria distinguatur. scilicet secundum principium, ad quod pertinet status incipientium: & medium, ad quod pertinet status proficientium: & terminum, ad quem pertinet status perfectiorum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod libertas a peccato sit per charitatem, quæ diffundit in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, ut dicitur ad Roma. 5. Et inde est quod dicitur 2. ad Cor. 3. Vbi Spiritus Domini, ibi libertas: & ideo eadem est diuisio charitatis, & statuum pertinentium ad spirituales libertatem.

AD SECUNDUM dicendum, quod incipientes, proficientes, & perfecti, secundum hoc status diuersi distinguuntur, dicuntur homines non secundum quodcunque studium, sed secundum studium eorum quæ pertinet ad spirituales libertatem, uel seruitutem, ut dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut prius dictum est, nihil prohibet in idem concurrere gradum, & statum. Nam & in rebus mundanis illi qui sunt liberi non solum sunt alterius status quam serui, sed etiam sunt altioris gradus.

QVAESTIO CLXXXIII.

De his que pertinent ad statum perfectionis in communi, in octo articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de his que pertinent ad statum perfectionis, ad quem alii status ordinantur. Nam consideratio officiorum, quantum ad alios actus, pertinet ad legispositores: quantum autem ad sacra ministeria, pertinet ad considerationem ordinum, de quibus in tercia parte agetur.

CIRCA statum autem perfectiorum triplex consideratio occurrat. Primo quidem, de statu perfectionis in communi. Secundo, de his que pertinent ad perfectionem episcoporum. Tertio, de his que pertinent ad perfectionem religiosorum.

CIRCA primum quaruntur octo.

¶ Primo, Vtrum perfectio attendatur secundum charitatem.

¶ Secundo, Vtrum aliquis possit esse perfectus in hac uita.

¶ Tertio, Vtrum perfectio humani uita consistat principaliter in consilijs, uel in præceptis.

¶ Quarto, Vtrum quicumque est perfectus, sit in statu perfectionis.

¶ Quinto, Vtrum prælati, & religiosi specialiter sint in statu perfectionis.

¶ Sexto, Vtrum omnes prælati sint in statu perfectionis.

¶ Septimo, Quis status sit perfectior, utrum religiosorum, uel episcoporum.

¶ Octauo, De comparatione religiosorum ad plebanos, & archidiaconos.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum perfectio Christiana uita attendatur specialiter secundum charitatem.

AD PRIMUM sic proceditur. Vbi perfectio Christiana uita non attenditur specialiter secundum charitatem. Dicitur enim Apost. 1. ad Cor. 14. Malitia paruuli estote, sensibus autem perfecti: sed charitas non pertinet ad sensum, sed magis ad affectum. ergo uidetur quod perfectio Christiana uita non consistat principaliter in charitate.

¶ 2 Præ. Ad Eph. vii. dicitur. Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. de armatura autem Dei subiungit dicens. State succincti lumbos uestros in ueritate, & induti lorica iustitiæ, in omnibus sumetes scutum fidei. ergo perfectio Christiana uita non solum attenditur

Secundum secundum S. Thomam.

Super Questio. 124. Art. primum.

In art. 1. q. 184. pluries replicat ly specialiter, dicendo in charitate specialiter consistere perfectionem, seu uitam christianam. & secundum ueritatem debet dici substantialiter, quoniam hoc manifeste intendit author, & propterea corrigendi uidentur codices. Apparet autem hoc ex responsione ad secundum, ubi manifeste distinguitur natura contra accidentia. Natura autem, essentia, & substantia idem sunt in proposito. Apparet quoque ex articulo tertio, ubi clare distinguitur perfectio essentialiter contra accidentaliter, & expresse subdit, quod essentialiter consistit in charitate.

In eodem articulo in ratione ad primum, ubi dicitur perfectio humanorum sensuum in unitate ueritatis consistit, aduerte quod licet prima fronte responsio hæc uideatur loqui de perfectione sensuum in diuersis hominibus propter illa uerba, Hoc autem fit per charitatem, quæ consensus in hominibus operatur: si tamen diligenti in spe xerimus, de perfectione sensuum loquitur & in eodem, & in diuersis. In eodem quidem, quoniam charitas est quæ unit sensus ad ueritatem discretionem boni & mali, ita quod in una ueritate conueniant, nec alter alteri contradicat. Operatur enim adunationem & quietem sensuum in uno, quod est Deus, iuxta illud Apostoli ad Hebr. 4. c. Perfectorum solidus est cibus eorum, qui pro consuetudine exercitatos habet sensus ad discretionem boni & mali. In diuersis uero ex eadem radice, quoniam consensus operando diuersorum, unanimes habitare facit &c.

Morte præuentus non complinit.

3. q. 46. 2. 3. cor. 13. con. c. 135. Et quo. 3. ar. 17. Et op. 17. c. 6. & opu. 18. c. 2. & 3. Et Philip. 3. lect. 2.

K K K locun-

secundum charitatem, sed etiam secundum alias uirtutes. ¶ 3 Præter. Virtutes specificantur per actus, sicut & alij habitus: sed Iaco. 1. dicitur, quod patientia opus perfectum habet. ergo uidetur quod status perfectionis attendatur magis secundum patientiam.

SED CONTRA est, quod dicitur ad Col. 3. Super omnia charitatem habete, quæ est uinculum perfectionis, quia scilicet omnes alias uirtutes quodammodo ligat in unitatem perfectam.

RESPON. Dicendum, quod unumquodque dicitur esse perfectum, in quantum attingit proprium finem, qui est ultima rei perfectio. Charitas autem est quæ unit nos Deo, qui est ultimus finis humane mentis: quæ quæ manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo, ut dicitur 1. Ioan. 4. & ideo secundum charitatem specialiter attenditur perfectio christiane uitæ.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod perfectio humanorum sensuum præcipue in hoc uidetur consistere, ut in unitatem ueritatis conueniant, secundum illud 1. ad Cor. 1. Sitis perfecti in eodem sensu, & in eadem scientia. Hoc autem fit per charitatem, quæ consensum in hominibus operatur: & ideo etiam perfectio sensuum radicaliter in perfectione charitatis consistit.

AD SECUNDUM dicendum, quod dupliciter potest dici aliquis perfectus. Vno modo simpliciter, quæ quidem perfectio attenditur secundum id, quod pertinet ad ipsam rei naturam, puta, si dicatur animal perfectum, quando nihil ei deficit ex dispositione membrorum, & alijs huiusmodi, quæ requiruntur ad uitam animalis. Alio modo dicitur aliquis perfectum secundum quid, quæ quidem perfectio attenditur secundum aliquid exterius adiacens, puta, in albedine, uel nigredine, uel in aliquo huiusmodi. Vita autem christiana specialiter in charitate consistit per quam anima Deo coniungitur. Vnde dicitur 2. Ioan. 3. Qui non diligit, manet in morte: & ideo secundum charitatem attenditur simpliciter perfectio christiane uitæ, sed secundum alias uirtutes secundum quid. Et quia id quod est simpliciter, est principalissimum, & maximum respectu aliorum: inde est, quod perfectio charitatis est principalissimum respectu perfectionis, quæ attenditur secundum alias uirtutes.

AD TERTIUM dicendum, quod patientia dicitur habere opus perfectum in ordine ad charitatem, in quantum, scilicet ex abundantia charitatis procedit, quod aliquis patienter tolerat aduersa, secundum illud ad Rom. 8. Quis nos separabit a charitate Dei? tribulatio, an angustia?

¶ Super Questio. 184. Art. secundum.

ARTICULVS II.

¶ *Utrum aliquis in hac uita possit esse perfectus.*

AD SECUNDUM sic proceditur. ¶ 1. Vt quod nullus in hac uita possit esse perfectus. Dicitur enim Apost. 1. ad Cor. 13. Cui uenerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est: manet enim in hac uita fides & spes, quæ sunt ex parte: ergo nullus in hac uita est perfectus.

¶ 2. Præter. Perfectum est, cui nihil deest, ut dicitur in 3. \* phys. sed nullus est in hac uita, cui non deest

aliquid. dicitur enim Iac. 3. In multis offendimus omnes: & in Psal. 138. dicitur. Imperfectum meum uiderunt oculi tui, ergo nullus est in hac uita perfectus.

¶ 3. Præter. Perfectio uitæ christiane sicut dictum est, attenditur secundum charitatem, quæ sub se comprehendit dilectionem Dei & proximi: sed quantum ad dilectionem Dei non potest aliquis perfectus charitatem in hac uita habere, quæ Greg. dicit super Ezech. Amor ignis quæ hic ardere inchoat, cum ipsum quæ amat, uiderit, amplius in amorem ipsius ignescit. Ne quantum ad dilectionem proximi, quia non possumus in hac uita oēs proximos actualiter diligere, etsi habitualiter eos diligamus: dilectio autem habitualis imperfecta est. ergo uidetur quod nullus in hac uita possit esse perfectus.

SED CONTRA est, quia lex diuina non inducit ad impossibile: inducit autem ad perfectionem, secundum illud Mat. 5. Estote perfecti, sicut & Pater uester celestis perfectus est. ergo uisibile quod aliquis in hac uita possit esse perfectus.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, perfectio uitæ christiane in charitate consistit. Importat autem perfectio quando uniuersaliter: quia, ut dicitur in 3. \* phys. Perfectum est, cui nihil deest. Potest ergo triplex perfectio considerari. Vna quidem absolutam, quæ attenditur non solum secundum totalitatem ex parte diligētis, sed et ex parte diligibilis, prout. f. Deus tantum diligitur, quantum diligibilis est: & talis perfectio non est possibilis alicui creature, sed cõpetit soli Deo in quo bonum integraliter, & essentialiter inuenitur. Alia autem est perfectio quæ attenditur secundum totalitatem absolutam ex parte diligētis, prout. f. affectus secundum totum posse, semper actualiter sedit in Deum: & talis perfectio non est possibilis in uita, sed erit in patria.

Tertia autem est perfectio, quæ attenditur secundum totalitatem ex parte diligibilis, neque secundum totalitatem ex parte diligētis quantum ad hoc, quod semper actu ferat in Deum, sed quantum ad hoc quod excedat ea, quæ repugnant motui dilectionis in Deum, sicut \* Aug. dicit in libro de perfectione uitæ christiane, perfectio nomen charitatis est cupiditas, per se peccata: & talis perfectio potest in hac uita haberi, & in hac uita potest esse perfectus homo, si excludatur omne illud quod est in hac uita, quod est peccatum mortale: & perfectio charitatis esse non potest, nisi in salute salutis. Alio modo, in quantum ad totalitatem salutis, non solum illud quod

Supra q. 34. ar. 3. 3. dicit. q. 2. de uer. q. 2. art. 11. Et Eph. 6. lect. 4. Et Phil. 1. lect. 2. & lect. 3. prin. de co. 7. in ch. 1. fi.

li. 3. cor. 64. rem.